

OSVRT GLAVNOG UREDNIKA

Dani visokih temperatura i godišnjih odmora iza nas su. Nakon prvog osjetnijeg osvježenja jesen je lagano pokucala na naša vrata, a misli su odmah krenule prema novoj ogrjevnoj sezoni. Mnogobrojne su aktivnosti pred nama pa cjelokupni plinski sektor treba pridonijeti pozicioniranju prirodnog plina kao nezaobilaznog energenta u daljnjem razvoju RH.

U tom je pogledu Hrvatska stručna udruga za plin dala svojim komentarima u javnoj raspravi doprinos izradi „Nacrta prijedloga za izradu Strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske“, o čemu se čitatelji mogu informirati na početnim stranicama ovog broja časopisa Plin. Zahvaljujem još jedanput članicama Udruge koje su pridonijele sjedinjenim zaključcima Hrvatske stručne udruge za plin, a mi smo ih poslali Ministarstvu zaštite okoliša i energetike.

Sljedeće godine obilježavamo važan jubilej – 35. godišnjicu održavanja Međunarodnoga znanstveno-stručnog susreta stručnjaka za plin. Godine su doista brzo prohujale, a iz vizije inicijatora skupa prof. dr. sc. Miljenka Šunića stasale su generacije plinskih i energetskih stručnjaka koje su se usavršavale na najvećem plinskom skupu u ovom dijelu Europe. Na to smo osobito ponosni. Centar za plin Hrvatske d. o. o. i Hrvatska stručna udruga za plin, članica Međunarodne plinske unije (IGU), započeli su s pripremanja toga jubilarnog skupa koji će se održati od 6. do 8. svibnja 2020. godine. Stoga pozivam cjelokupno članstvo da svojim prijedlozima, aktivnostima i stručnim radovima pridonese uspješnom radu skupa. Kao i uvijek, skup će ponuditi mnogo zanimljivih tema koje bi trebale odgovoriti na aktualna pitanja iz domene plinskoga gospodarstva. Na skupu očekujemo velik broj uglednih predavača, a već tradicionalna izložba plinske opreme i tehnologije pružit će priliku za poslovno umrežavanje i uvid u nove tehnologije brojnih tvrtka iz zemlje i inozemstva.

Hrvatska stručna udruga za plin najavljuje u ovom broju časopisa Plin skup „17. Dan plina“ koji će se održati 15. listopada 2019. Nizom stručnih izlaganja na skupu će se prikazati aktualni izazovi plinskog sektora. Nadalje, očekuju se dodjele priznanja istaknutim plinskim stručnjacima koji aktivno pridonose razvoju plinskoga gospodarstva i popularizaciji plina kao energenta, a i onima koji su velik dio svojega života posvetili problematici plinskoga gospodarstva. Naime, Odbor za priznanja i nagrade HSUP-a primao je do 1. srpnja 2019. prijave i prijedloge kandidata za „Natječaj za dodjelu priznanja HSUP-a“. Temeljem Statuta Udruge i odluke Upravnog odbora na svečanom skupu „17. Dan plina“ uručit ćemo nagrade i priznanja za predani rad i rezultate.

Najavljivana karavana vozila na prirodni plin *Blue Corridor Rally 2019* prošla je planiranom rutom kroz Republiku Hrvatsku 2. i 3. rujna 2019. u okviru svoje europske turneje. U posebnom izvješću čitatelji se mogu informirati o svim zanimljivostima za vrijeme dočeka karavane, a u povodu koje je organiziran i okrugli stol pod nazivom „Uloga prirodnog plina u prometu danas“.

Zbog iskazanih snažnih poruka iz medija smo odlučili preuzeti zanimljiva priopćenja za javnost Europske komisije, a jedno od njih tiče se i naše zemlje.

Naime, Europska je komisija utvrdila da su hrvatski planovi potpore izgradnji i radu terminala za ukapljeni prirodni plin (UPP) na otoku Krku u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama. Pravilo je da državne potpore (koje su pod posebnim povećalom Europske komisije) moraju proći vrlo rigorozne provjere. U Republici Hrvatskoj svi su sudionici odradili svoju zadaću pridonoseći tako dobroj pripremljenosti projekta koji će poboljšati sigurnost i diverzifikaciju opskrbe energijom, a pritom neće neopravdano narušiti tržišno natjecanje.

U tom se kontekstu katkad u nas postavljaju pitanja oko dinamike, rokova i opravdanosti prihvaćanja europske regulative i njezine implementacije. Unatoč problemima zbog kratkog razdoblja adaptacije energetske sektora u prihvaćanju i provođenju direktiva svima treba odati priznanje na uspješno obavljenom poslu. Belgija je, na primjer, prijavljena Sudu Europske unije jer nije osigurala pravilnu provedbu pravila EU-a o tržištu električne energije ([Direktiva 2009/72/EZ](#)) i pravila EU-a o tržištu plina ([Direktiva 2009/73/EZ](#)). Obje su direktive dio [Trećeg energetske paketa](#) i sadržavaju ključne odredbe za pravilno funkcioniranje energetskih tržišta. Belgija ni nakon službene opomene nije pravodobno reagirala ni riješila sva postavljena pitanja pa se Europska komisija odlučila na tužbu.

Ovdje još valja napomenuti da je Europska komisija odlučila uputiti Sudu Europske unije i predmete protiv Bugarske i Španjolske, i to zbog loše kvalitete zraka u pojedinim gradovima, što ugrožava zdravlje ljudi i okoliš. Bugarska nije poštovala granične vrijednosti za sumporov dioksid (SO₂), a Španjolska za dušikov dioksid (NO₂). Ne bismo trebali zaboraviti da su tijekom prošle godine i Zagreb, Sisak i Osijek u nekoliko navrata imali višednevna prekoračenja spomenutih emisija, što nas upozorava da trebamo puno više činiti s obzirom na kvalitetu zraka koji udišemo. Upravo tomu može pridonijeti intenzivno uvođenje prirodnog plina u javni gradski promet i kamionski prijevoz kao supstitucije konvencionalnih derivata.

Ove smo godine u Opatiji imali priliku vidjeti prezentaciju hrvatske tvrtke o razvoju bespilotnih letjelica, tzv. dronova za potrebe nadzora plinovoda. Nesumnjivo, ta će tehnologija u skoroj budućnosti postati standard u plinskom sektoru. Tomu u prilog ide i vijest iz Italije gdje je tvrtka Snam prvi put eksperimentalno provela nadzor mreže za transport prirodnog plina s pomoću bespilotnih letjelica, i to na području velike udaljenosti.

U radu pod nazivom „Izazovi postupaka javne nabave za opskrbu prirodnim plinom“ Maja Kuhar prikazuje problematiku definiranja i izrade kvalitetne dokumentacije o nabavi, a osobito u dijelu određivanja kriterija za odabir ponude. Autorica analizira nove trendove i europske politike u postupcima javne nabave, poput zaštite malih i srednjih poduzetnika, s osobitim naglaskom na postupke nabave za opskrbu prirodnim plinom. U radu su detaljno opisani mehanizmi prilagodbe

postupaka nabave promjenama na tržištu plina, a s obzirom na primjenu odredaba o promjenjivosti cijene tijekom ugovorenog razdoblja.

Sveukupni brzi razvoj informatičkih tehnologija utječe na životni vijek suvremenih sustava SCADA za nadzor i upravljanje plinskim distribucijskim i prijenosnim mrežama, ističu autori Matija Zečević, Matej Nikola Raič i Zlatko Vizec u radu „Revitalizacija sustava daljinskog vođenja u Plinacrovu NDC-u/RDC-u“. Kako bi ti sustavi bili usklađeni s novim tehničkim standardima sklopovske i programske opreme, kao i sa sve zahtjevnijim sigurnosnim postavkama, a istodobno mogli odgovoriti na sve složenije zahtjeve krajnjih korisnika, nužna su tehnološka osuvremenjivanja sustava daljinskog vođenja, i to u sve kraćim razdobljima. U radu je opisana revitalizacija sustava daljinskog vođenja operatora plinskoga transportnog sustava s posebnim osvrtom na primjenu Končareva rješenja za paralelni rad starog i novog sustava SCADA (bez utjecaja na svakodnevne operativne zadatke korisnika).

Nikica Dujmović prikazuje distribucijski sustav tvrtke Gradska plinara Zagreb d. o. o. Naglašava dugovječnost njihovih plinovoda zahvaljujući kvalitetnoj gradnji i održavanju. Posebno ističe važnost nadzora rada sustava katodne zaštite te provjere nepropusnosti plinovoda i stanja njihove izolacije.

Nedavne eksplozija plina u stambenim zgradama u Zagrebu i Beču prouzročile su teška stradanja i veliku materijalnu štetu. Stoga Dubravko Duvančić daje osvrt na najčešće uzročnike eksplozija plina i situacije koje prethode nemilom događaju. Edukacija potrošača plina trajna je obveza i prioritet jer sigurnost nema alternativu.

Predsjednik Hrvatske stručne udruge za plin

Doc. dr. sc. Dalibor Pudić